

Dialogiske didaktiske design i praksis

Af: Ove Christensen

Steen Beck har skrevet en rigtig god og brugbar bog til udskolingslærere om, hvordan man kan arbejde med dialogisk undervisning gennem didaktiske design. De dialogiske design kan også være en inspiration for undervisere på professionsuddannelserne.



Fakta

Titel

Dialog og dannelse

Forfatter

Steen Beck

Pris

269

Sider

196

Forlag

Frydenlund

For nylig kunne man i *Folkeskolen* læse Thorkild Thejsens nekrolog over Holger Henriksen, som har haft stor betydning for den dialogiske pædagogik i Danmark. Hans ånd lever videre i Steen Becks nyligt udkomne bog "Dialog og dannelse - samtalens kunst i undervisning og faglige læreprocesser". Beck har mange træk tilfælles med Holger Henriksen ved at fremhæve såvel det dialogiske, hvor eleverne er i centrum, som lærerautoriteten, der medierende træder til som den kulturens og videnskabernes forvalter, der indlemmer en ny generation i dialogen om viden, demokrati og eksistensen.

Ifølge Beck udfylder hans bog en mangel i forhold til den ellers store forskningsmæssige og didaktiske interesse, der er for dialogisk undervisning i disse år. Han påpeger, at det meste, der bliver skrevet om dialogisk undervisning, handler om grundskolen, så der mangler litteratur, der fokuserer på undervisningen i ungdomsuddannelserne - og videre op i uddannelsessystemet, kan man tilføje

Han nævner også, noget uretfærdigt, at der i den eksisterende litteratur er for lille fokus på konkrete dialogiske arbejdsformer og de forskellige måder, hvorpå man kan variere dialogisk undervisning. Endvidere mangler der fokus på, hvilken betydning individualiseringen i kulturen generelt har på undervisningen. Her mener Beck, at man i undervisningen må etablere såkaldte "bløde ritualer", der dæmper op for individualiseringens potentielle skadevirkninger. Derfor lægger han også vægt på vigtigheden af klasserumskulturen, og hvordan man som lærer kan arbejde med at få eleverne til at knytte an til hinanden som ligeværdige partnere i et læringsfællesskab på tværs af deres forskelligheder.

Det teoretiske grundlag for Becks forståelse af dialogisk undervisning er i høj grad hentet fra Neil Mercer og Rupert Wegerif. Bogen skelner mellem fire forskellige former for dialog, nemlig den kumulative, hvor eleverne bygger på hinandens bidrag, den disputative, hvor man diskuterer forskellige opfattelser af det samme, den eksplorative, som handler om en fælles undersøgelse, og endelig den kreative, som bryder rammerne, og hvor man tænker ud af boksen.

Bogens kerne er dog de didaktiske design - kaldet settings - der er fremkommet i en række aktionslæringsforløb gennemført af lærere på forskellige ungdomsuddannelser. Lærerne har arbejdet med, hvordan man gennem en høj grad af procedurstyring og lav grad af indholdsstyring kan arbejde med at give plads til elevernes mere eller mindre selvstændige dialog. Hans design vil nok være velkendte for de fleste, så det er snarere det systematiske og varierede arbejde med dem og de formål, der knytter sig til dem, der er det interessante.

Den lærerstyrede undervisning kan være designet dialogisk, hvis læreren indlægger forskellige muligheder for individuel refleksion, par- og grupperefleksion. Ved eksempelvis at læreren venter seks-otte sekunder med at pege på en elev, der vil svare på et spørgsmål fra læreren, vil man få flere med i en klassedialog, og svaret vil være kvalificeret gennem elevens indre dialog med sig selv og sine forståelsesskemaer. Dette er selvfølgelig påpeget mange gange tidligere, men det gør det ikke mindre vigtigt, og der er mange andre eksempler på, hvordan lærere kan designe undervisningen, så der er flere muligheder for de indre dialoger.

Beck kommer ind på forskellige eksempler på elevstyrede dialoger i større og mindre grupper. Han gennemgår en række eksempler fra praksis, hvor lærere har designet sokratiske dialoger og arbejdet med kendte modeller som fishbowl og "mødet på midten". Men han viser også, hvordan elever kan

arrangere minikonferencer ud fra forudgående projektarbejde og lærerfeedback.

Den store gevinst ved disse design er, når læreren forstår at kæde dem sammen i forskellige dialogiske sekvenser, så eleverne løbende arbejder dialogisk på forskellige måder. I et eksempel med conferenceformen, som også handler om formativ feedback, får eleverne først feedback fra deres lærer i det forberedende arbejde i grupper, de enkelte elever får feedback gennem gruppearbejde, og hele gruppen får feedback af deres klassekammerater under selve afholdelsen af konferencen, hvor der faciliteres faglige diskussioner ud fra forskellige stilladserede procedurer, og endelig bruger læreren elevernes fremstillinger til at samle op på det faglige - og på formen - hvilket også bidrager til elevernes feedback. Dette er også et eksempel på, hvordan feedbackprocesser og undervisningsform smelter sammen på en frugtbar måde.

"Dialog og dannelse" viser, at "dialog er dannelse i praksis". Det kræver dog, at lærere arbejder meget bevidst med dialogiske processer, og at de kan skelne mellem forskellige dialogtyper og dermed anvende dem varieret. Beck hævder, at dialog også skal anvendes fagdidaktisk med gyldig hensyn til forskellige fags fagligheder. Men han viser ikke praktiske eksempler på dette. Tværtimod viser han eksempler fra matematikundervisningen og naturgeografi, hvor der er fokus på almen didaktiske elementer i det dialogiske. Den fagdidaktiske diskussion af dialog bliver i det hele taget noget uklar.

Ikke desto mindre har Steen Beck skrevet en rigtig god og brugbar bog henvendt til udskolingslærere og lærere i ungdomsuddannelserne om, hvordan man i praksis kan arbejde med dialogisk undervisning gennem en række dialogiske didaktiske design, der fremmer elevernes faglige dialoger. De dialogiske design vil helt sikkert også kunne indgå som inspiration for undervisere på professionsuddannelserne.

Holger Henriksen er død

Kompagnistræde 34, 1208 Kbh K,
tlf 3369 6300, folkeskolen@folkeskolen.dk